

UCHWAŁA NR /2020
RADY GMINY WIELKA NIESZAWKA

z dnia 2020r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielka Nieszawka na lata 2020- 2026

Na podstawie art. 18 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019r. poz. 506, 1309, 1696, 1815) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019r. poz.1507, 1622, 1690, 1818, 2473) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjąć „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielka Nieszawka na lata 2020 – 2026” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wielka Nieszawka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcie.

WÓJTA
[Podpis]
mgr Krzysztof Czarnecki

[Podpis]
mgr Krzysztof Czarnecki

Zap. Wójta
Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Wielkiej Nieszawce
[Podpis]
mgr Magdalena Żbitowska

UZASADNIENIE
do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów
Społecznych Gminy Wielka Nieszawka na lata 2020- 2026.

Zgodnie z art.17 ust. 1 pkt1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia opracowana została jako zbiór proponowanych i planowanych działań, które można podjąć aby poprawić sytuację społeczności lokalnej.

Mając powyższe na względzie podjęcie takiej uchwały uznaje się za konieczne i uzasadnione.

WÓJT
mgr Krzysztof Czarniecki

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY WIELKA NIESZAWKA
NA LATA 2020-2026**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE.....	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.....	17
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	17
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA	18
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	18
4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	22
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	28
6. KULTURA, SPORT I REKREACJA	29
7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	32
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	38
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	44
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	44
11. POMOC SPOŁECZNA	46
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	59
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	61
14. ANALIZA SWOT	75
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	79
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	81
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	91
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	92
SPIS TABEL I WYKRESÓW	96

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielkiej Nieszawce. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia została przygotowana na lata 2020-2026. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane

pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przeszłość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielka Nieszawka na lata 2020-2026 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielka Nieszawka na lata 2020-2026 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Toruńskiego na lata 2017-2022,
- Strategia Rozwoju Gminy Wielka Nieszawka na lata 2015-2025.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na

ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodość w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji

Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia oparte na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym

interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 zawiera 12 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, 8. Aktywni na rynku pracy i 9. Solidarne społeczeństwo.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 6. zakładają inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich oraz inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Priorytety inwestycyjne sformułowane w ramach osi priorytetowej 8. skupiają się z kolei na zapewnianiu dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, wspieraniu samozatrudnienia oraz rozwijanie przedsiębiorczości, w tym tworzenie innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, wyrównywaniu szans mężczyzn i kobiet m.in. na rynku pracy (w zakresie dostępu do zatrudnienia, robienia kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego oraz wyrównywania wynagrodzeń za taką samą pracę), przystosowaniu pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian gospodarczych oraz wydłużeniu aktywności zawodowej oraz poprawie stanu zdrowia osób pracujących.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 9. obejmują natomiast aktywizację społeczną i zawodową osób i grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym, ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych, a także wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach

społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy kluczowych obszarów polityki społecznej województwa, w tym podstawowych problemów występujących na jego terenie, sformułowano wizję („Uczestnictwo wszystkich mieszkańców w życiu społeczności lokalnych oraz społeczności regionu”) i misję („Tworzenie warunków dla rozwoju samodzielności i aktywności mieszkańców w życiu społecznym”) oraz wyznaczono trzy cele strategiczne (1. Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu, 2. Wzrost poziomu jakości życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, 3. Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym) i pięć priorytetów (1. Zwiększanie obszarów włączenia społecznego, 2. Ograniczanie skali występowania i skutków negatywnych zjawisk życia społecznego, 3. Wzmacnianie kapitału społecznego mieszkańców regionu, 4. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom przemian demograficznych, 5. Rozwój i wzmacnianie współpracy podmiotów mających wpływ na regionalną politykę społeczną).

W ramach priorytetów sformułowano cele szczegółowe, które zakładają wspieranie działalności społeczno-zawodowej mieszkańców regionu, tworzenie i rozwój systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, rozwój działań skierowanych na aktywizację społeczną i zawodową osób szczególnego ryzyka, w tym niepełnosprawnych i bezdomnych, upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień oraz rozwijanie sieci placówek oferujących pomoc osobom uzależnionym, podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, w szczególności w rodzinie, oraz rozwijanie systemu wsparcia instytucjonalnego, rozwijanie działań mających na celu kształtowanie i promowanie odpowiedzialnego pełnienia ról społecznych, wzmacnianie i rozwijanie partycypacji społecznej, zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób starszych, rozwijanie oferty wsparcia dla rodzin z dziećmi, optymalizację procesów współpracy w obszarze polityki społecznej oraz doskonalenie obserwacji wybranych problemów i zjawisk społecznych zachodzących w regionie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Toruńskiego na lata 2017-2022 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie wyznaczono cele i zadania polityki społecznej.

Zaplanowane zadania zakładają: bieżącą analizę sytuacji na rynku pracy, w tym grup w szczególnej sytuacji, inicjowanie działań na rzecz dostosowania kształcenia i doksztalcania do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz współorganizację programów aktywizujących osoby bezrobotne, promowanie działań oraz wspieranie inicjatyw zwiększających poziom przedsiębiorczości mieszkańców powiatu, w szczególności promocję samozatrudnienia i edukacji przez całe życie, wspieranie osób bezrobotnych w działaniach na rzecz zdobycia lub poszerzenia kwalifikacji zawodowych, koordynację działań i wymianę informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami, wspieranie współpracy międzysektorowej i zaangażowania społecznego podmiotów gospodarczych, współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, podnoszenie kompetencji kadry pracującej z osobami bezrobotnymi, w szczególności osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem, podnoszenie poziomu wiedzy wśród osób bezrobotnych i zagrożonych długotrwałym bezrobociem różnorodnych na temat form wsparcia dostępnych na poziomie lokalnym i regionalnym, pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz programów pomocowych, w szczególności aktywizacyjnych skierowanych do osób bezrobotnych.

Za ważne uznano również: promowanie i wspieranie wolontariatu jako formy zaangażowania i integracji społeczności lokalnej, inicjowanie i promowanie powstawania grup samopomocowych oraz nieformalnych grup wsparcia, wspieranie rozwoju integracji społecznej osób starszych oraz dialogu międzypokoleniowego, doskonalenie kwalifikacji pracowników w celu zagwarantowania większego standardu usług skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, promowanie i wspieranie inicjatyw oddolnych prowadzonych na rzecz integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania integracyjne i wspierające integrację społeczną na terenie powiatu, likwidację barier architektonicznych, komunikacyjnych w przestrzeni publicznej, zapewnienie dostępu do wsparcia w formie opieki i poradnictwa skierowanego do osób niepełnosprawnych, ich opiekunów i nauczycieli, wspieranie równego dostępu do systemu edukacji na każdym etapie życia z uwzględnieniem szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych, podejmowanie działań ułatwiających zatrudnienie, tworzenie

i wyposażanie nowych miejsc pracy osobom niepełnosprawnym, rozwój bazy wsparcia środowiskowego dla osób niepełnosprawnych, wspieranie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, podnoszenie kompetencji kadry pracującej z osobami i otoczeniem osób niepełnosprawnych, realizację działań informacyjnych, wspieranie procesu niwelowania barier społecznych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat potrzeb i potencjału osób niepełnosprawnych oraz wiedzy osób niepełnosprawnych na temat dostępnych form pomocy, pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na działania skierowane do osób niepełnosprawnych oraz środki bezpośrednio przeznaczone jako wsparcie finansowe dla tych osób, zapewnienie wysokiego standardu usług w jednostkach zajmujących się opieką nad osobami starszymi i chorymi, poprawę warunków bytowych mieszkańców placówek oraz warunków pracy personelu, rozwój infrastruktury pomocy społecznej umożliwiający większy dostęp do świadczeń i pomocy instytucjonalnej na terenie powiatu, podnoszenie kompetencji kadry pracującej z osobami i otoczeniem osób objętych opieką instytucjonalną, podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat systemu opieki instytucjonalnej i potrzeb osób z niej korzystających, zwiększenie wrażliwości społecznej w tym zakresie, pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych, w szczególności na rozwój i rozbudowę oferty usług opiekuńczych na terenie powiatu.

Do zadań zaliczono również: zapewnienie dostępu do różnorodnych form pomocy i opieki dla dzieci i rodzin należących do systemu pieczy zastępczej (działania profilaktyczne, diagnostyczne, terapeutyczne, doradcze/konsultacyjne skierowane do rodzin w systemie pieczy zastępczej), realizację działań na rzecz powstawania nowych placówek w systemie pieczy zastępczej (pozyskiwanie, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, pogotowia rodzinnego, rodzinnych domów dziecka, rodzin resocjalizacyjnych), opracowanie i realizację programów usamodzielnienia osób wychodzących z systemu pieczy zastępczej, pozwalających na zwiększenie ich kompetencji społecznych i zawodowych, realizację i rozwój usług profilaktyczno-wspierających skierowanych do rodzin w trudnej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej oraz dysfunkcyjnych, systematyczne doskonalenie zawodowe kadr w zakresie pomocy rodzinie i dziecku, w tym osób zaangażowanych i kandydatów, organizację szkolenia ustawicznego skierowanego do rodziców, opiekunów, realizację działań informacyjnych, zwiększanie świadomości

społecznej w zakresie potrzeb i warunków realizacji działań w systemie pieczy zastępczej, wspieranie komunikacji i współpracy między placówkami organizacji pieczy zastępczej a instytucjami, organizacjami i podmiotami świadczącymi pomoc rodzinom oraz wspieranie wykorzystywania funduszy pomocowych oraz innych form wsparcia przez rodziny w trudnej sytuacji z terenu powiatu, umożliwianie wsparcia osobom i rodzinom, w których występują problemy związane z uzależnieniem poprzez prowadzenie i/lub zlecenie działań profilaktycznych, diagnostycznych, terapeutycznych, doradczych/konsultacyjnych, wspieranie systemu pomocy instytucjonalnej skierowanej do osób uzależnionych, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązaniu problemów związanych z uzależnieniem, zwiększanie świadomości społecznej i poziomu wiedzy na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami, w szczególności inicjowanie i wspieranie działań informacyjno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, koordynację i promowanie działań partnerów oraz zwiększanie dostępu do informacji na temat wsparcia dla osób uzależnionych, podnoszenie kompetencji kadry pracującej z osobami i otoczeniem osób uzależnionych, pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych na rzecz przeciwdziałania i profilaktyki uzależnień na terenie powiatu, stworzenie systemu współpracy i komunikacji instytucji i organizacji świadczących pomoc psychologiczną, socjalną i prawną ofiarom przemocy i ich rodzinom opracowanie i realizację krótko- i średnioterminowych programów pomocowych z uwzględnieniem działań profilaktycznych, diagnostycznych, terapeutycznych, doradczych/konsultacyjnych skierowanych do rodzin w trudnej sytuacji, w szczególności dotkniętych lub zagrożonych przemocą, podnoszenie kompetencji kadry pracującej z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie, inicjowanie i wspieranie działań i kampanii podnoszących świadomość społeczną w zakresie bezpieczeństwa i przeciwdziałania patologii oraz dostępu do różnych form wsparcia dla ofiar i ich rodzin, pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych na działania profilaktyczno-naprawcze prowadzone samodzielnie i we współpracy z innymi podmiotami na terenie powiatu.

Wśród przedsięwzięć zaplanowano także nawiązanie i/lub zacieśnienie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w szczególności: świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie, prowadzącymi działania na rzecz osób niepełnosprawnych, prowadzącymi wsparcie osób uzależnionych, przeciwdziałającymi przemocy w rodzinie i zjawiskom patologicznym,

prowadzącymi aktywizację zawodową osób bezrobotnych, prowadzącymi aktywizację społeczną ogółu mieszkańców i/lub wybranych grup oraz realizującymi działania z zakresu opieki instytucjonalnej nad osobami ze szczególnymi potrzebami.

Strategia Rozwoju Gminy Wielka Nieszawka na lata 2015-2025 jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej w gminie, sformułowano kierunki rozwoju gminy.

Do przedsięwzięć istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: pełne uzbrojenie terenów inwestycyjnych, zapewnienie dostępu do szkoleń dla przedsiębiorców i tworzenie punktów doradztwa gospodarczego, rekultywację terenu poligonu wojskowego oraz utworzenie strefy ekonomicznej lub inkubatora przedsiębiorczości, organizowanie imprez, wydarzeń kulturalnych, festynów, realizowanie programów zwiększających integrację społeczną i zawodową osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. stworzenie spółdzielni socjalnej), tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi inicjatyw lokalnych, w tym podejmowanie ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi, wprowadzenie programów zapewniających alternatywne formy spędzania wolnego czasu, rozbudowę oferty gminnych instytucji kultury, zapewnienie szerokiego dostępu do gminnej infrastruktury sportowej, organizowanie wakacyjnego wypoczynku dzieci, uruchomienie uniwersytetu III wieku, wspieranie inicjatyw mieszkańców, wsparcie rozwoju usług opiekuńczych i zdrowotnych dla osób starszych i niepełnosprawnych, stworzenie warunków do rozwoju opieki nad dziećmi do lat 3. (szkolenia dla nian, ułatwianie powrotu matkom na rynek pracy po urloпах macierzyńskich), adaptację i wyposażenie dziennego domu seniora oferującego stałe zajęcia warsztatowe i terapeutyczne, poszerzenie oferty usług medycznych Gminnego Ośrodka Zdrowia o gabinety specjalistyczne, organizowanie badań profilaktycznych, zatrudnienie w szkole psychologa, pielęgniarki i higienistki, budowę świetlicy lub adaptację budynku na świetlicę w Cierpicach, tworzenie nowych i modernizację istniejących placów zabaw, budowę nowych siłowni zewnętrznych, boisk osiedlowych, stadionu wielofunkcyjnego, przedszkola i żłobka wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu, realizowanie projektów edukacyjnych i szkoleniowych w zakresie edukacji i wsparcia rodziców, nauczycieli, realizowanie programów rozwoju dzieci i młodzieży, rozbudowę bazy edukacyjnej i zaplecza

sportowego przy szkołach i obiektach sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy, w tym likwidowanie barier architektonicznych, budowę i zagospodarowanie centrów wsi, utworzenie na bazie jednej ze szkół szkoły muzycznej I stopnia, wdrożenie programu stypendialnego dla najzdolniejszych uczniów klas III gimnazjum, zapewnienie kontynuacji nauki pływania w szkołach, organizowanie dodatkowych zajęć z obsługi komputera oraz języków obcych dla osób starszych, organizowanie dyżurów prawnika w Ośrodku Kultury, rozwój kompetencji kluczowych uczniów na poziomie podstawowym i gimnazjalnym poprzez realizację zajęć pozalekcyjnych, rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego, indywidualizację podejścia do ucznia (praca z uczniem szczególnie zdolnym, praca z uczniem wymagającym zajęć wyrównawczych), podnoszenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli poprzez kursy, szkolenia, studia podyplomowe itp., zakup nowoczesnego sprzętu i materiałów dydaktycznych oraz rozwój diagnostyki psychologiczno-pedagogicznej.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Wielka Nieszawka jest gminą wiejską, położoną w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie toruńskim. Graniczy z Toruniem oraz gminami powiatu toruńskiego – Lubicz, Obrowo, Zławieś Wielka, a także miastem i gminą Aleksandrów Kujawski (z powiatu aleksandrowskiego), gminami Gniewkowo i Rojewo (z powiatu inowrocławskiego) oraz Solec Kujawski (z powiatu bydgoskiego).

Gmina zajmuje powierzchnię 216,28 km², co stanowi 17,59% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 4 sołectwa: Brzoza, Cierpice, Mała Nieszawka, Wielka Nieszawka oraz 9 miejscowości niesołeckich: Brzeczek, Chorągiewka, Cierpiszewo, Dybowo, Kąkol, Maciejewo, Małe Jarki, Popioły, Pieczenia. Siedziba władz gminy znajduje się w miejscowości Wielka Nieszawka.

Gmina Wielka Nieszawka leży w Kotlinie Toruńskiej, w makroregionie Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego. Przepływa przez nią dolny odcinek Strugi Zielonej; północną granicę gminy stanowi Wisła. Krajobraz gminy jest urozmaicony; charakterystycznymi elementami rzeźby terenu są wydmy śródlądowe – jedne z najlepiej wykształconych w Polsce. Znaczna część gminy należy do obszaru chronionego krajobrazu, a jej części leśne przynależą do strefy lasów ochronnych wokół Torunia.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki. Do najcenniejszych, wpisanych w rejestr zabytków, należą: drewniana kaplica mennonicka z 1890 roku (obecnie kościół katolicki) w Małej Nieszawce, cmentarz mennonicki w Wielkiej Nieszawce, ruiny zamku krzyżackiego z XIII wieku w Małej Nieszawce, a także licznie zachowane drewniane i murowane domy z przełomu XIX i XX wieku, cmentarze i budynki użyteczności publicznej (np. stacja kolejowa w Cierpicach) ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Zewnętrzny układ komunikacyjny w gminie Wielka Nieszawka jest bardzo dobrze rozwinięty. Przez jej teren przebiega autostrada A1 oraz 3 drogi krajowe – nr 10 relacji Szczecin – Toruń – Płońsk, nr 15 relacji Trzebnica – Ostróda, nr 91 relacji Gdańsk – Łódź, a także 5 dróg wojewódzkich – nr 250 (Suchatówka – Służewo), nr 586 (Brzoza Toruńska – do drogi nr 91), nr 200 (Cierpice – do drogi nr 10), nr 258 (od drogi nr 91 – rz. Wisła – Silno – Obrowo), nr 273 (Cierpice – Mała Nieszawka). System komunikacyjny gminy uzupełniają 2 drogi powiatowe oraz sieć dróg gminnych.

Przez teren gminy prowadzą linie kolejowe nr 353 (Poznań – Olsztyn) oraz nr 18 (Kutno – Piła) z przystankiem osobowym w Cierpicach - Kąkol.

Wielka Nieszawka położona jest w odległości ok. 9 km od Torunia, 34 km od Inowrocławia oraz ok. 40 km od Bydgoszczy.

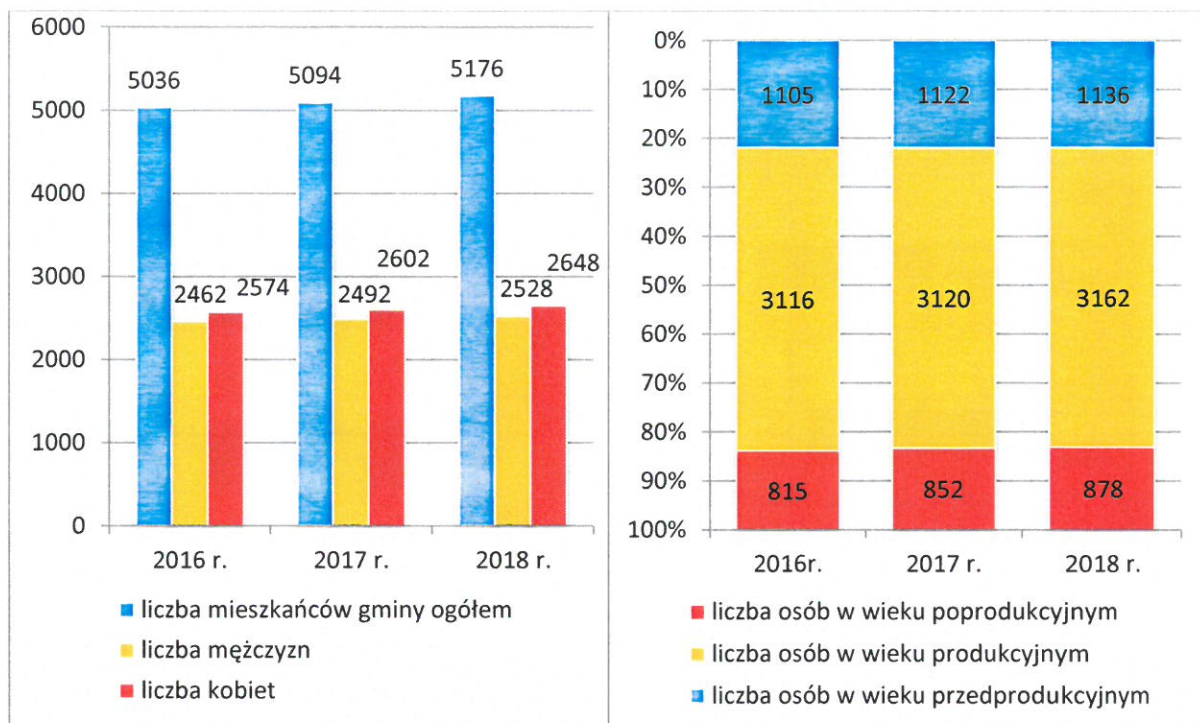
Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczy firma Arriva Bus z siedzibą w Toruniu.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba ludności gminy systematycznie zwiększała się (z 5.036 w 2016 r. do 5.176 w 2018 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W analizowanym okresie zwiększała się liczba osób w każdej grupie ekonomicznej, przy czym udział ludności w wieku przedprodukcyjnym pozostawał na zbliżonym poziomie (21,9% w 2016 r., 22% w 2017 r., 21,9% w 2018 r.), w wieku produkcyjnym zmniejszał się (61,9% w 2016 r., 61,2% w 2017 r., 61,1% w 2018 r.), a w wieku poprodukcyjnym zwiększał się (16,2% w 2016 r., 16,7% w 2017 r., 17% w 2018 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2016-2018

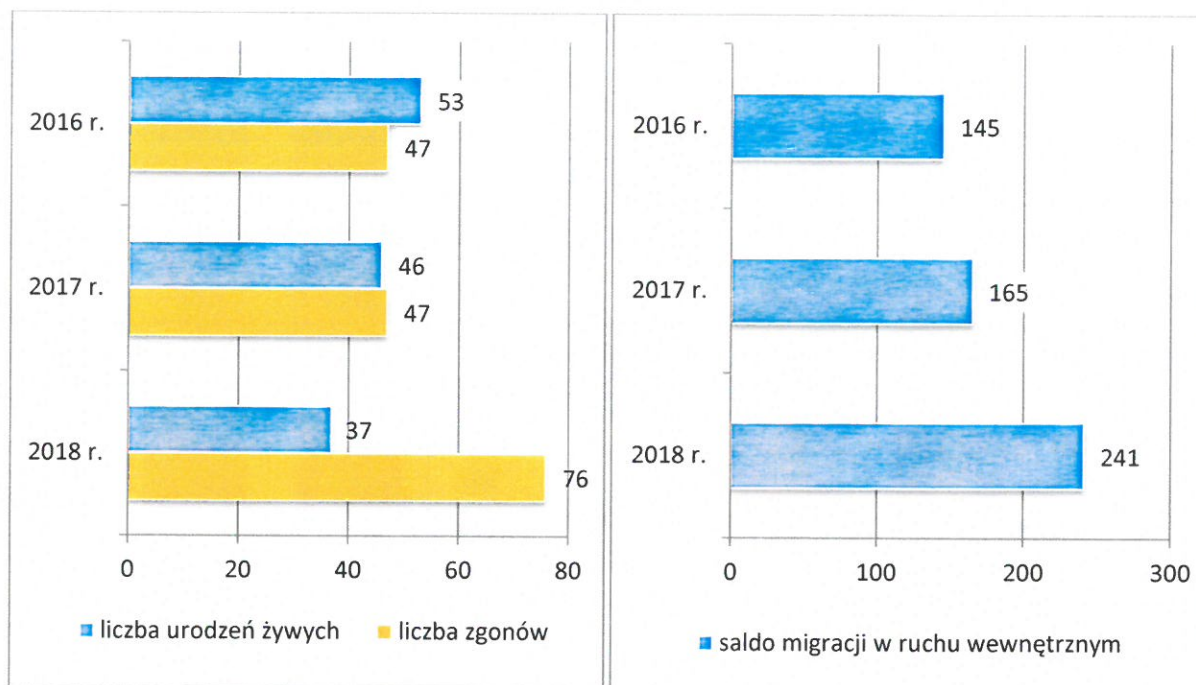

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Urzędu Gminy Wielka Nieszawka w 2016 roku przyrost naturalny w gminie był korzystny (+6), natomiast w dwóch kolejnych latach był już ujemny (-1 w 2017 r. i -39 w 2018 r.). W analizowanym okresie saldo migracji, odbywającej się w ruchu wewnętrznym, było dodatnie (+145 w 2016 r., +165 w 2017 r., +241 w 2018 r.).

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2016-2018

Źródło danych: Urząd Gminy Wielka Nieszawka.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Pozytywnym aspektem zmian demograficznych w gminie jest utrzymująca się wyższa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym niż poprodukcyjnym, niemniej uwagę zwraca spadek udziału osób w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców gminy, któremu towarzyszy stały wzrost udziału osób starszych. Na tej podstawie przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia społeczności lokalnej, co w perspektywie będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

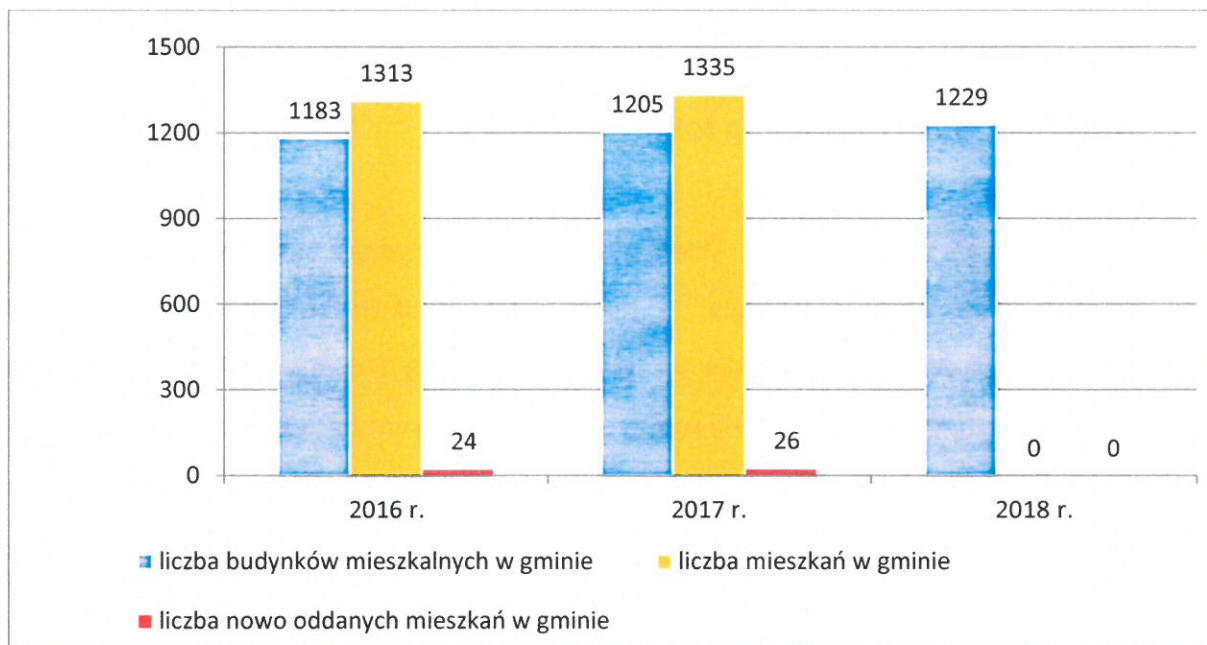
Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2017 liczba mieszkań w gminie zwiększyła się (z 1.313 w 2016 r. do 1.335 w 2017 r.). W 2017 roku liczba nowo oddanych mieszkań w gminie była większa niż w 2016 roku (24 w 2016 r., 26 w 2017 r.).

W analizowanym okresie gmina nie posiadała w swoich zasobach mieszkań komunalnych, w tym socjalnych, obowiązek zapewniania lokali socjalnych spełniając poprzez wynajem pomieszczeń od niezależnych podmiotów. W 2018 roku wynajmowano

pomieszczenia od Nadleśnictwa Cierpiszewo oraz Spółdzielni Mieszkaniowej „Zgoda” w Ostaszewie, a koszty poniesione na realizację tego zadania wyniosły 7.000 zł.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2016-2018

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2017 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 96,9% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 95,7 i 92,7%, a centralne ogrzewanie 82,3% mieszkań. Jednocześnie 7,4% mieszkań podłączonych było do sieci gazowej.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych i zleconych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

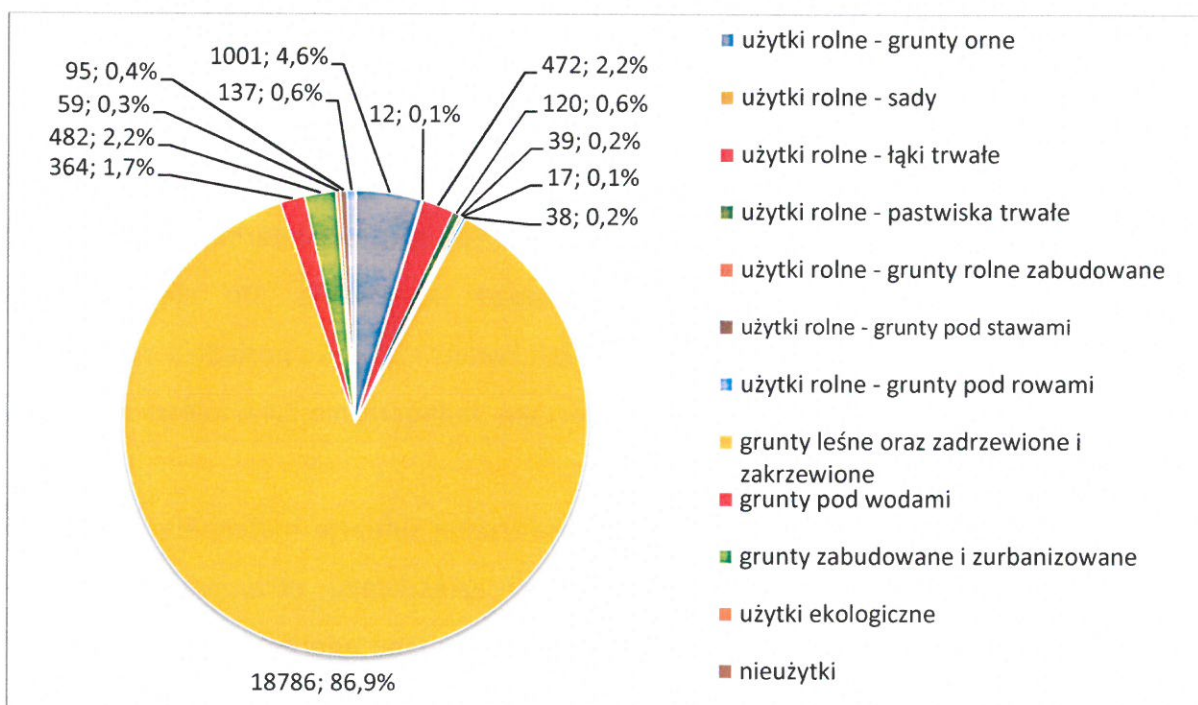
Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2016-2019

	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	8	7	6	4
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	15.034	12.239	11.157	6885
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	6	5	4	3
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	1.039	825	779	435

Źródło danych: Urząd Gminy Wielka Nieszawka.

4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

O charakterze gminy Wielka Nieszawka decydują znaczne połacie lasów oraz bezpośrednia bliskość Torunia – gmina pełni funkcje usługowo-mieszkaniowe oraz turystyczno-rekreacyjne, rozwija się gospodarka leśna i przemysł drzewny. Lasy zajmują 86,9% powierzchni gminy, użytki rolne – 7,9%, w tym grunty orne (4,6%) oraz łąki i pastwiska (2,8%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Wśród gruntów ornych w gminie, 45% zajmują gleby słabe i bardzo słabe (klas V i VI), ok. 30% gleby średnie (klas IVa, IVb), a 25% gleby bardzo dobre i dobre (klas I, II, IIIa, IIIb).

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowały 122 gospodarstwa rolne, w tym 82 gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą. Wśród gospodarstw rolnych było 8 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 47 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 13 gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha, oraz 15 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha.

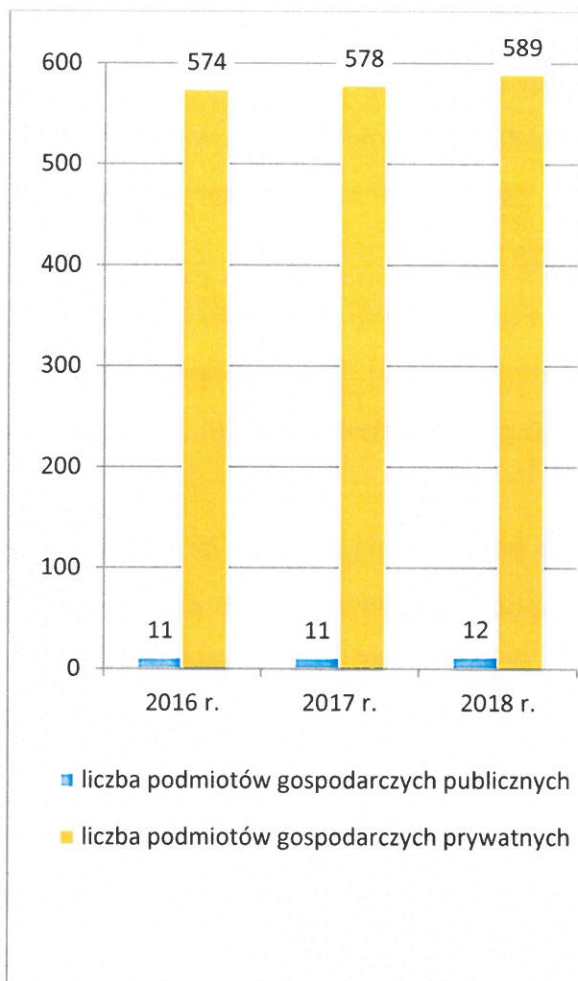
W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowały się 32 gospodarstwa rolne spośród 46 trudniących się uprawą) i ziemniaki (12). W 27 gospodarstwach w gminie hodowano zwierzęta gospodarskie – bydło (6 gospodarstw), konie (6), trzodę chlewną (4), drób (21).

Obecnie liczba gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha na dzień 31 grudnia 2018r. wynosiła 190 gospodarstw i 13 gospodarstw prowadzonych przez osoby fizyczne. Natomiast na dzień 31 grudnia 2019r. jest to liczba 186 gospodarstw i 13 gospodarstw prowadzonych przez osoby fizyczne, z czego 108 osób z terenu gminy – dane na podstawie płaconego podatku rolnego.

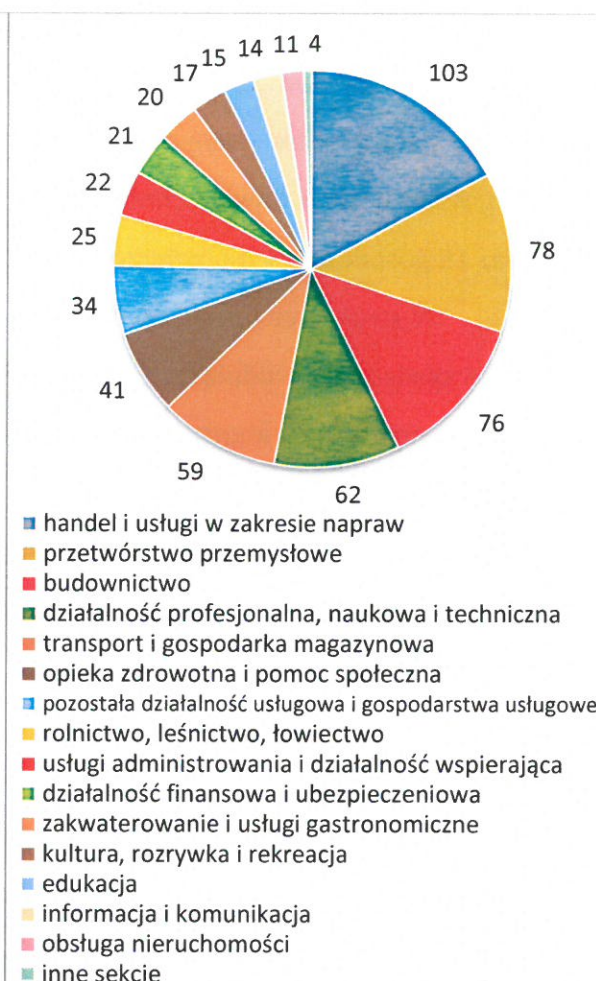
W latach 2016-2018 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 588 w 2016 r. do 603 w 2018 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (574 w 2016 r., 578 w 2017 r., 589 w 2018 r.). W 2018 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonej w gminie były: handel i usługi w zakresie napraw (103 podmioty), przetwórstwo przemysłowe (78) oraz budownictwo (76).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2016-2018

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2018 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Do największych pracodawców na terenie gminy należą: przedsiębiorstwo produkcji drzewnej Andrewex sp. z o.o. oraz Centrum Sportu i Rekreacji Olender. W ostatnich latach największe znaczenie w gospodarce gminy odgrywały sektory związane z transportem drogowym i robotami budowlanymi.

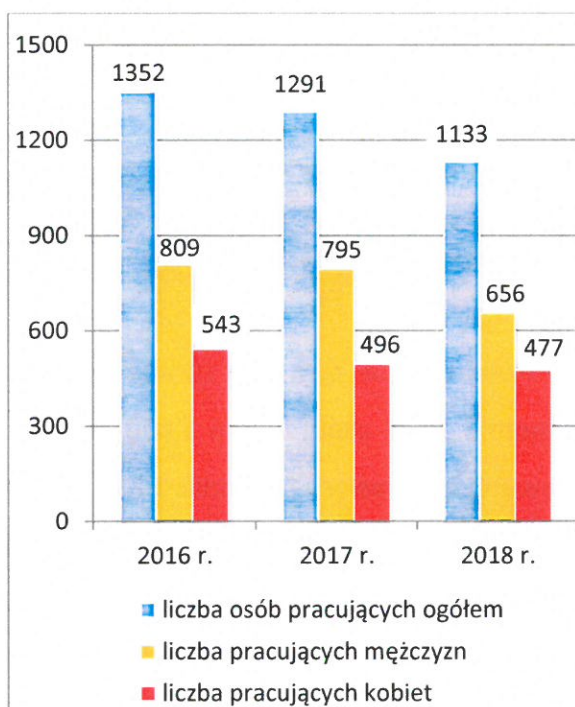
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Wielka Nieszawka zmniejszała się (1.352 w 2016 r., 1.291 w 2017 r., 1.133 w 2018 r.). Ocenia się, że liczba miejsc pracy na terenie gminy jest wystarczająca. Mieszkańcy pracują także poza terenem gminy, głównie w Toruniu.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w latach 2016-2018 liczba osób bezrobotnych w gminie Wielka Nieszawka ulegała wahaniom (149 w 2016 r., 143 w 2017 r., 157 w 2018 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (87 w 2016 r., 86 w 2017 r., 92 w 2018 r.).

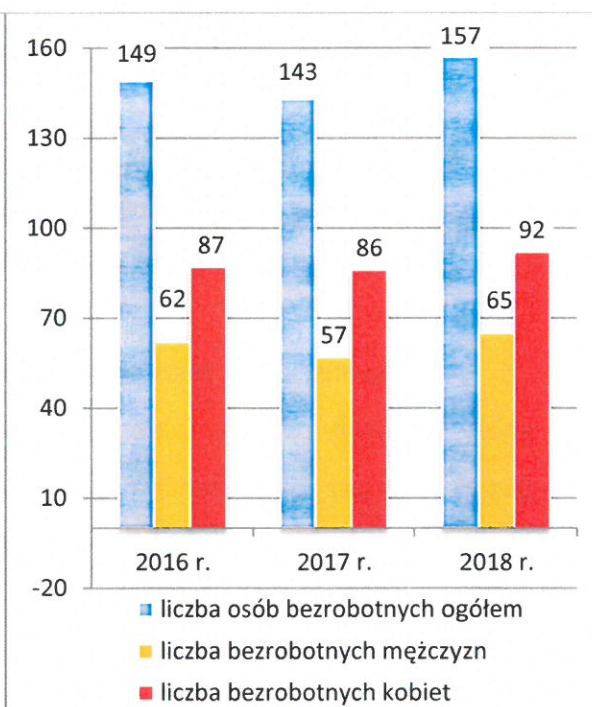
W 2018 roku udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był wyższy niż w latach poprzednich. W 2016 roku wyniósł on 4,8%, rok później zmniejszył się do 4,6%, a w 2018 roku wzrósł do 5%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2016-2018*

Wykres 10. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2016-2018

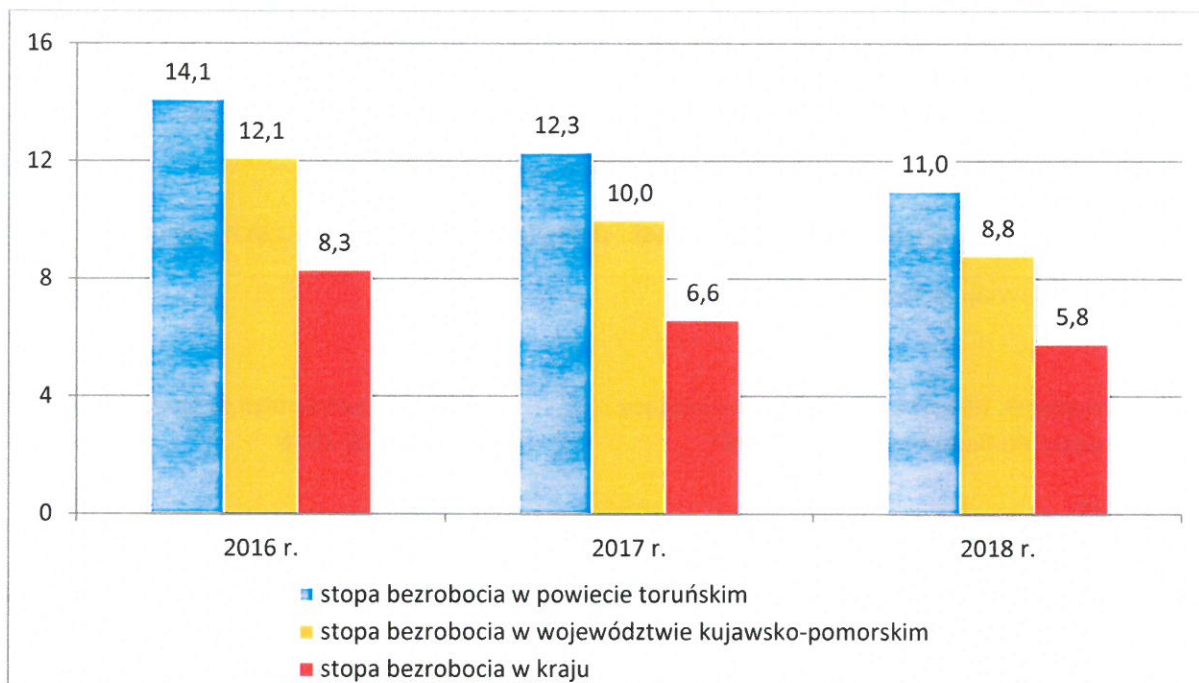

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2016-2018 stopa bezrobocia w powiecie toruńskim była wyższa niż w województwie kujawsko-pomorskim i znacznie wyższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Stopa bezrobocia w powiecie toruńskim, w województwie kujawsko-pomorskim i w kraju w latach 2016-2018 (w %)

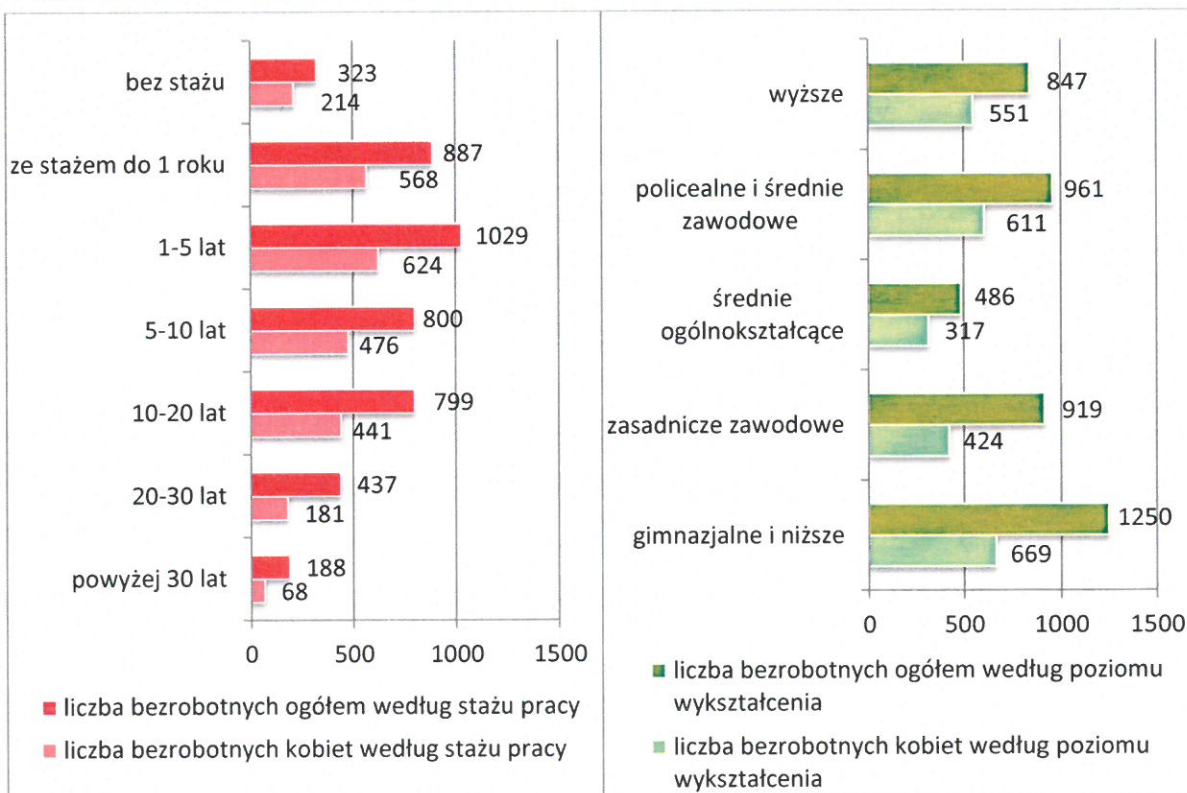
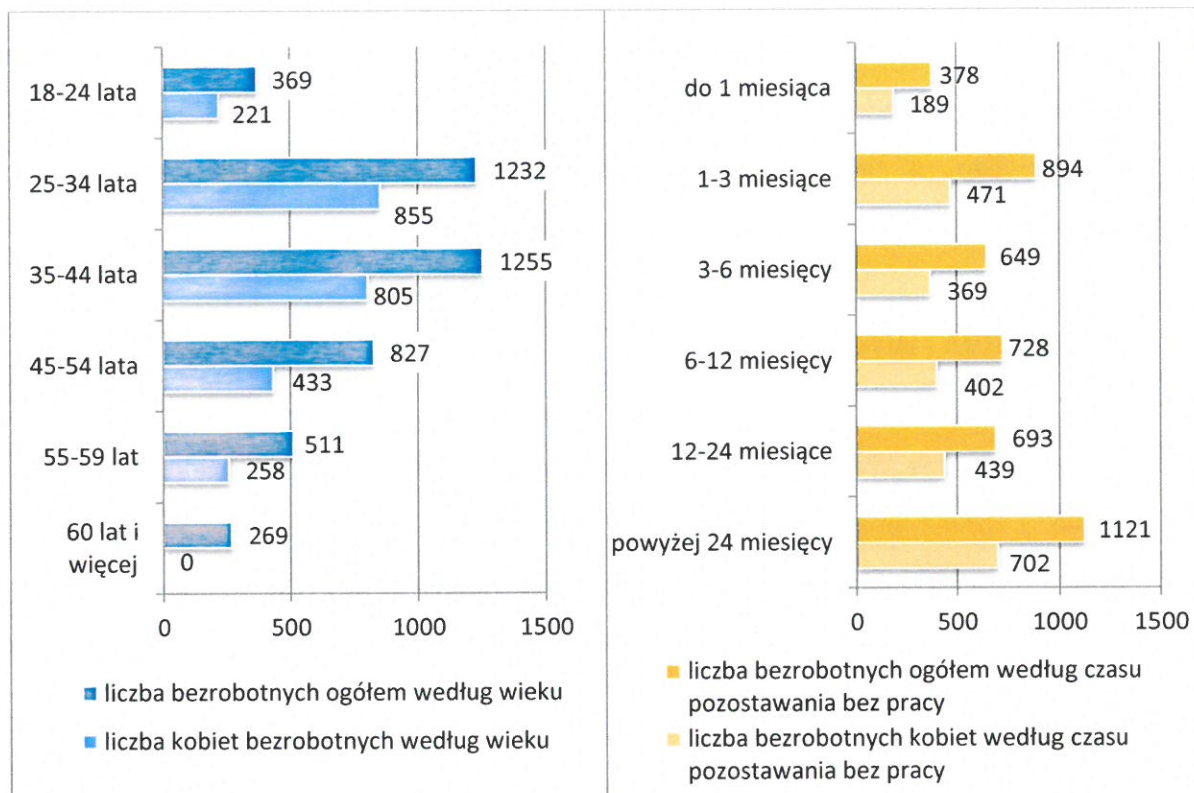

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu.

Na koniec 2018 roku wśród osób bezrobotnych w powiecie toruńskim największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-44 lata (łącznie 2.487 osób, w tym 1.660 kobiet), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 12 miesięcy (w sumie 1.814 osób, w tym 1.141 kobiet), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (1.029 osób, w tym 624 osoby) oraz z krótkim stażem pracy do 1 roku (887 osób, w tym 568 kobiet), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (1.250 osób, w tym 669 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w powiecie toruńskim według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 12-15. Bezrobotni w powiecie toruńskim na koniec 2018 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu.

Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia, należy zwrócić uwagę na potrzebę zwiększania kompetencji i kwalifikacji osób bezrobotnych, tak aby skuteczniej i trafniej odpowiadały na zapotrzebowanie rynku pracy. Bardzo ważne jest wsparcie ludzi młodych, umożliwienie im podjęcia pierwszej pracy i zdobycia doświadczenia zawodowego, a także osób starszych, którym należy zapewnić dostęp do szkoleń pozwalających na zmianę i podniesienie kwalifikacji zawodowych.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Wielka Nieszawka znajdują się: 1 przedszkole oraz 2 szkoły podstawowe, w tym 1 szkoła prowadząca oddziały przedszkolne. Młodzież kontynuuje naukę głównie w Toruniu, gdzie znajdują się licea, technika i szkoły zawodowe. W gminie nie ma żłobka.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Przedszkole w Małej Nieszawce	ul. Kręta 4, 87-103 Toruń
2.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Małej Nieszawce	Mała Nieszawka, ul. Toruńska 64, 87-103 Toruń
3.	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Cierpicach (z oddziałami przedszkolnymi)	ul. Szkolna 9, 87-165 Cierpice

Źródło danych: Urząd Gminy Wielka Nieszawka.

W roku szkolnym 2018/2019 w szkołach podstawowych naukę pobierało w sumie 495 uczniów, w tym 4 uczniów korzystało z nauczania indywidualnego. W placówkach oświatowych zatrudnionych było łącznie 60 nauczycieli, w tym 21 nauczycieli dyplomowanych i 18 mianowanych. Szkoły zatrudniały także nauczycieli kontraktowych i stażystów.

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu

komputerowego. Uczniowie w zależności od potrzeb objęci są opieką pedagoga, psychologa, logopedy i pielęgniarki, mogą również korzystać z porad doradcy zawodowego. W szkołach prowadzona jest nauka języków obcych – angielskiego i niemieckiego.

Szkoły w gminie organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze. Szkoły wykonują zadania profilaktyczne zawarte w programach wychowawczych i szkolnym programie wychowawczo-profilaktycznym. Prowadzą także lekcje na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych i logopedycznych.

Przy szkołach podstawowych działają również drużyny harcerskie: w Małej Nieszawce – 66 Drużyna Harcerska „Niebios”, a w Cierpicach – 33 Drużyna Harcerska „Wrzosowisko” oraz Gromada Zuchowa „Pajęczki”, które aktywnie uczestniczą w życiu szkoły i gminy.

6. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Wielka Nieszawka są Gminne Centrum Kultury w Małej Nieszawce oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Małej Nieszawce. Podstawowym zadaniem Gminnego Centrum Kultury jest prowadzenie działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne i społeczne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury. Placówka zajmuje się w szczególności tworzeniem i upowszechnianiem różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej oraz organizowaniem i koordynowaniem imprez kulturalnych.

W GCK odbywają się m.in. zajęcia językowe dla dzieci i dorosłych, zajęcia plastyczne, taneczne i muzyczne, horsing, działają kluby – robótek ręcznych i brydżowy; pracownia komputerowa, odbywają się spotkania amatorskiego teatru „Humoreska” i próby zespołów senioralnych – „Wspomnienie” i „Appassionata” oraz zespołów dla dzieci i młodzieży - Muzyczna Grupa „GAMA”, Grupa Wokalna „Puls” i Młodzieżowy Zespół Wokalny „MIXTER”.

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych i czytelniczych mieszkańców gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do zadań placówki należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2017 roku księgozbiór biblioteczny liczył 16.440 woluminów, liczba czytelników wyniosła 465, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 6.341 woluminów. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet. Obok podstawowej działalności Biblioteka aktywnie włącza się w organizację imprez okolicznościowych, konkursów i spotkań, prowadzi warsztaty i lekcje biblioteczne, promuje czytelnictwo. Placówka zatrudnia 2 etatowych pracowników.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminne Centrum Kultury w Małej Nieszawce	Mała Nieszawka, ul. Leśna 1, 87-103 Toruń
2.	Gminna Biblioteka Publiczna w Małej Nieszawce	Mała Nieszawka, ul. Leśna 1, 87-103 Toruń.

Źródło danych: Urząd Gminy Wielka Nieszawka.

Gmina Wielka Nieszawka posiada różnorodny kalendarz imprez – kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Ich organizacją zajmuje się głównie Gminne Centrum Kultury, które rozpoczęło działalność 1 marca 2018 roku. Do najważniejszych

impresz zorganizowanych w gminie w 2018 roku należały m.in.: Festyn Rodzinny, Gminny Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „Muzyka bez granic”, Przegląd Twórczości Artystycznej Klubów Seniora „Po ten kwiat paproci”, Koncert dla Niepodległej, Kiermasz Wielkanocny, a także imprezy okolicznościowe – Dzień Kobiet, Mikołajki.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Kompleks sportowy Orlik w Małej Nieszawce	ul. Leśna 1, 87-103 Toruń
2.	Centrum Aktywności Fizycznej i Integracji w Małej Nieszawce	ul. Leśna 1, 87-103 Toruń
3.	Boisko szkolne w Cierpicach	ul. Szkolna 9, 87-165 Cierpice
4.	Aquapark w Centrum Sportu i Rekreacji „Olender” w Wielkiej Nieszawce	ul. Toruńska 34/40, 87-165 Cierpice
5.	Siłownia zewnętrzna przy Centrum Sportu i Rekreacji „Olender” w Wielkiej Nieszawce	ul. Toruńska 34/40, 87-165 Cierpice
6.	Plac zabaw drewniany w Cierpicach	87-165 Cierpice
7.	Plac zabaw metalowy w Cierpicach	ul. Szkolna, 87-165 Cierpice
8.	Siłownia zewnętrzna w Cierpicach	ul. Długa, 87-165 Cierpice
9.	Plac zabaw w Cierpicach	ul. Długa, 87-165 Cierpice
10.	Plac zabaw w Cierpicach S.M. Stokrotka	ul. Sosnowa, 87-165 Cierpice
11.	Plac zabaw w Wielkiej Nieszawce	ul. Zielona, 87-103 Toruń
12.	Plac zabaw w Małej Nieszawce	ul. Topolowa, 87-103 Toruń

Źródło danych: Urząd Gminy Wielka Nieszawka.

W gminie odbywają się imprezy sportowo-rekreacyjne; wśród ważniejszych wymienić należy Mistrzostwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kolarstwie przełajowym, Bieg Wałem Wiślanym oraz wyścigi kolarskie dla dzieci i młodzieży.

Gmina Wielka Nieszawka z powodzeniem łączy walory turystyczne, rekreacyjne i kulturalne, a w powiązaniu z atrakcyjnym położeniem, bogactwem zasobów przyrodniczych stanowi liczący się teren rozwoju przemysłu „czasu wolnego”. Przez teren gminy przebiegają turystyczne szlaki piesze i rowerowe. W gminie funkcjonuje dobrze rozwinięta baza turystyczna, są hotele, zajazdy, gospodarstwa agroturystyczne, także pola biwakowe, oferujące różne możliwości spędzania czasu, m.in. jazdę konną, zawody strzeleckie, wędkarstwo. Jedną z największych atrakcji turystycznych gminy jest Centrum Sportu

i Rekreacji „Olender”, którego właścicielem jest Gmina Wielka Nieszawka. Kompleks powstał w 2011 roku, a w jego skład wchodzi: Aquapark – największy w regionie kompleks wodny, hotel posiadający 30 kompleksowo wyposażonych pokoi, sala konferencyjna, restauracja „Tulipanowa” specjalizująca się również w organizacji imprez okolicznościowych, kawiarnia, centrum odnowy biologicznej, studio fitness, kręgielnia z klubem „Holenderskie chodaki” oraz strzelnica sportowo-bojowa (jedna z najnowocześniejszych w Polsce).

7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Wielka Nieszawka funkcjonuje 1 zakład opieki zdrowotnej, prowadzona jest 1 prywatna praktyka lekarska i działają 2 punkty apteczne. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Wielkiej Nieszawce	Wielka Nieszawka, ul. Toruńska 18, 87-165 Cierpice
2.	Prywatny Gabinet Stomatologiczny w Małej Nieszawce – Monika Perczak	Mała Nieszawka, ul. Toruńska 154, 87-103 Toruń 5
3.	Punkt Apteczny „Zdrówko 1” w Małej Nieszawce	Mała Nieszawka, ul. Toruńska 112, 87-103 Toruń 5
4.	Punkt Apteczny „Pod łabędziem” w Wielkiej Nieszawce	Wielka Nieszawka, ul. Toruńska 14, 87-165 Cierpice

Źródło danych: Urząd Gminy Wielka Nieszawka.

W ramach Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Gminnego Ośrodka Zdrowia w Wielkiej Nieszawce działają: poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej dla dzieci, poradnia stomatologiczna, gabinet zabiegowy, gabinet położnej i pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej oraz gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dla dzieci.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zwiększała się z roku na rok (14.995 w 2016 r., 15.210 w 2017 r., 15.337 w 2018 r.).

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy

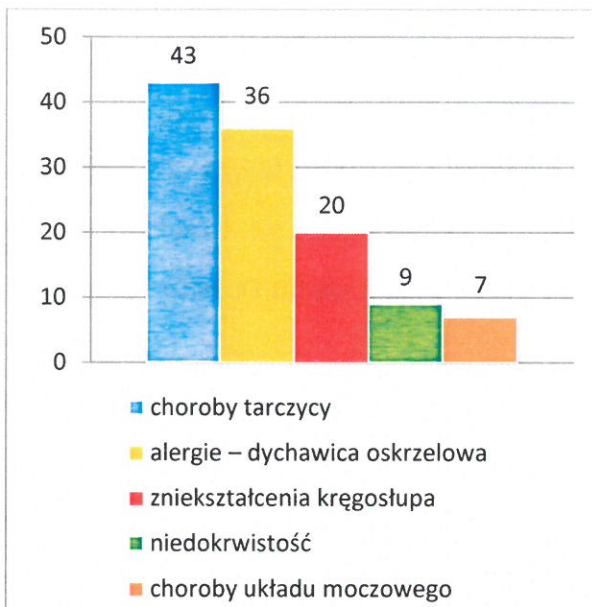
realizują placówki znajdujące się poza gminą, w Toruniu. Są to: Rudak-Med. Specjalistyczna Przychodnia Medycyny Rodzinnej (ul. Podgórska 24, 87-100 Toruń), Specjalistyczna Przychodnia Medycyny Rodzinnej (ul. Przesmyk 2, 87-100 Toruń), Miejska Przychodnia Specjalistyczna (ul. Uniwersytecka 17, 87-120 Toruń), Centrum Medyczne „OLK-MED” Sp. z o.o. (plac 18 Stycznia, 87-100 Toruń), Specjalistyczny Szpital Miejski (ul. Batorego 17/19, 87-100 Toruń), Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera (ul. Świętego Józefa 53-59, 87-100 Toruń) oraz Zespół Specjalistycznych Poradni dla Dzieci i Dorosłych (ul. Konstytucji 3 Maja 40, 87-100 Toruń).

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Wielkiej Nieszawce. Wynika z nich, że w 2018 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 117 dzieci i młodzieży oraz 1.996 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: choroby tarczycy (43 osoby), alergie – dychawica oskrzelowa (36), zniekształcenia kręgosłupa (20), niedokrwistość (9), choroby układu moczowego (7), otyłość, wady rozwojowe układu krążenia (po 6) i choroba nadciśnieniowa (5). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (1.232 osoby), choroby układu krążenia (1.021), przewlekłe choroby układu trawiennego (767), choroby obwodowego układu nerwowego (646), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (359), choroby tarczycy (305), cukrzycę (261), nowotwory (150) oraz niedokrwistość (129).

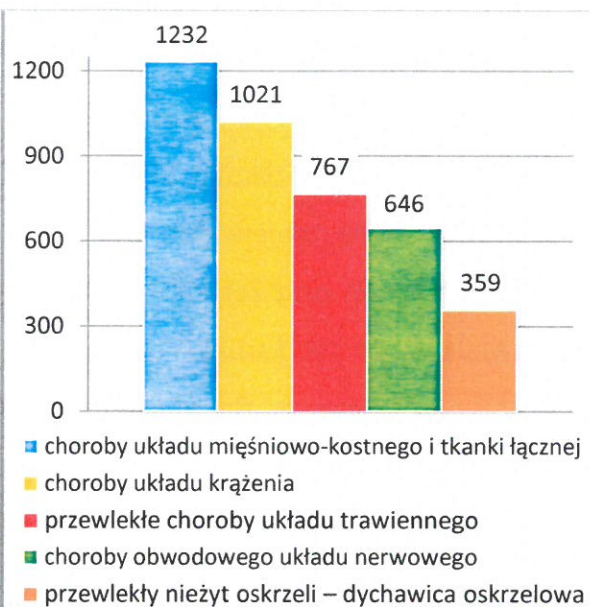
Na koniec 2018 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 3.158, w tym 489 dzieci i 2.669 osób dorosłych, natomiast na 31 grudnia 2019r. zadeklarowanych osób było 2.660 w tym 397 dzieci.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 16. Schorzenia najczęściej stwierdzone u dzieci i młodzieży w 2018 roku

Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzone u osób dorosłych w 2018 roku

Źródło danych: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Wielkiej Nieszawce.

W 2018 roku Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Wielkiej Nieszawce sprawował także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.